



Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare (ENCJ)

Réseau européen des Conseils de la Justice (RECJ)

Aduarea Generală a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare Atena, 1-3 iunie 2022

DECLARAȚIA DE LA ATENA

Referitoare la solidaritatea judiciară în perioade de criză

Membrii Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, reuniți în ATENA în perioada 1 – 3 iunie 2022, declară că:

1. Solidaritatea reprezintă o unitate, în special între persoanele cu un interes comun. Solidaritatea este una dintre principalele valori pe care se bazează UE. Este menționată, printre altele, în Carta Drepturilor Fundamentale: „Popoarele Europei, stabilind între ele o uniune tot mai strânsă, au hotărât să împărtășească un viitor pașnic întemeiat pe valori comune. Conștientă de patrimoniul său spiritual și moral, Uniunea este întemeiată pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; aceasta se întemeiază pe principiile democrației și statului de drept. Uniunea situează persoana în centrul acțiunii sale, instituind cetățenia Uniunii și creând un spațiu de libertate, securitate și justiție.”
2. Solidaritatea¹ judiciară reprezintă o valoare importantă în Europa. Sistemele judiciare europene împărtășesc valori comune. Solidaritatea judiciară contribuie la stabilitatea instituțiilor democratice și la statul de drept din Europa.
3. Solidaritatea judiciară se bazează pe convingerea că există un simț comun al destinului și o identitate comună. Aceasta este strâns legată de promovarea, conservarea și apărarea statului de drept și a independenței judiciare.
4. Solidaritatea preventivă se caracterizează prin acțiuni colective de protejare și asigurare a statului de drept și a independenței judiciare. Acțiunile pot include schimbul de bune practici pentru a crea valori, standarde și obiective comune pentru sistemele judiciare din Europa. De asemenea, presupune o concentrare pe promovarea înțelegerii și respectării statului de drept și a independenței sistemului judiciar. O atitudine proactivă a sistemului judiciar în sine este indispensabilă pentru beneficiul tuturor cetățenilor Europei. Activitățile de informare, cum ar fi organizarea de activități de felul zilelor deschise în instanță, ar putea contribui la explicarea pentru public a noțiunii de stat de drept².
5. Solidaritatea reactivă presupune înțelegerea faptului că ar trebui oferită asistență în cadrul comunității judiciare europene ca răspuns la atacurile la adresa independenței sistemului judiciar și a statului de drept. În cazul în care un sistem judiciar național este supus unei presiuni semnificative din partea guvernului sau a altor actori interni, sprijinul internațional este esențial. Sistemele judiciare ar trebui să sprijine orice sistem judiciar care este atacat și să facă tot ce le stă în putință pentru a convinge executivul și legislativul să le sprijine acțiunile pe care le întreprind în această privință. Convenția prudentă conform căreia judecătorii trebuie să rămână tăcuți cu privire la chestiuni care privesc

¹ În cadrul acestei declarații, solidaritatea judiciară se referă la solidaritatea dintre judecători și sistemele judiciare, dincolo de granițele naționale.

² A se vedea rapoartele RECJ privind ”Încrederea publică și imaginea justiției”.

controverse politice nu ar trebui să se aplice în situația în care integritatea și independența sistemului judiciar sunt amenințate³.

6. RECJ, dacă este cazul chiar și în cooperare cu alte rețele, poate juca un rol esențial în organizarea acestui sprijin și în publicitatea acestuia. Poate exprima cele mai bune standarde obiective aplicabile în contextul crizei specifice și, prin urmare, poate asista și sprijini poziția adoptată de sistemul judiciar național. Poate primi cereri de sprijin sau poate comunica membrilor săi cererile de asistență. Poate organiza dialoguri formale sau informale cu toate entitățile capabile să ofere asistență și ar putea acționa ca intermediar în punerea în aplicare a asistenței.
7. Actele de solidaritate pot lua mai multe forme și depind de situația specifică. Unele crize pot necesita chiar acțiuni rapide. La nivel național, aceste acte pot implica declarații publice, organizarea de donații direcționate (de bani sau materiale necesare instanțelor), organizarea înfrățirii instanțelor, instituirea unui sistem în care judecătorii sunt conectați pentru a oferi asistență la nivel individual sau scrierea de scrisori către judecătorii care au nevoie de sprijin moral.
8. La nivel european, acțiunile pot include: acțiuni de creștere a gradului de conștientizare a publicului, publicarea de declarații și dialogul cu instituțiile europene. În plus, actele de solidaritate ar putea implica organizarea de conferințe și publicarea cât mai largă a rezultatelor acestor schimburi și a soluțiilor propuse, conferințe de presă comune cu alte instanțe, vizite de sprijin, orice alte acțiuni care intră în sfera de competență a asociațiilor⁴.
9. De asemenea, pot fi inițiate acțiuni în justiție, prin aderarea la procedurile judecătorilor derulate în cadrul instanțelor europene, în calitate de terț intervenient. Rețelele judiciare ar putea acționa ca intermediari și ar putea asigura că eforturile de asistență și cooperarea destinate consolidării statului de drept sau acțiunile de reconstrucție și recuperare post-conflict sunt coordonate pentru un efect maxim.
10. Deși nu există limite în ceea ce privește solidaritatea judiciară, pot exista limite pentru acțiunile pe care le poate întreprinde comunitatea judiciară, în special în cazul în care aceasta ar genera o percepție de interferență într-un procedură politică.
11. RECJ consideră că cooperarea dintre magistrați și judecători în Europa contribuie la o coeziune socială tot mai mare între sistemele judiciare, ceea ce le permite să se unească în solidaritate. Sistemele judiciare din Europa ar trebui să urmărească în mod activ cooperarea și coordonarea pentru a sprijini jurisdicțiile care au nevoie de sprijin. În plus, RECJ consideră că există o obligație colectivă a sistemului judiciar european de a-și exprima în mod clar și ferm opoziția față de orice acte care ar submina independența judecătorilor, a sistemului judiciar sau a consiliilor judiciare.
12. Având în vedere evoluțiile actuale din Europa, RECJ solicită tuturor guvernelor să se abțină de la orice formă de urmărire penală sau de persecuție a judecătorilor (prin procese penale, proceduri disciplinare sau alte forme de intimidare) care se exprimă public în favoarea statului de drept și a independenței judiciare. Este datoria judecătorilor să se exprime public atunci când democrația, statul de drept și libertățile fundamentale sunt în pericol.
13. ENCJ este solidară cu toți judecătorii și cu toate sistemele judiciare din Europa care apără statul de drept și instanțele independente care garantează respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale.

³ Din Compendiumul RECJ privind consiliile judiciare - 2021

⁴ În luna septembrie 2018, RECJ a suspendat KRS (Consiliul Național al Magistraturii din Polonia), ca urmare a unei decizii de excludere adoptate în luna octombrie 2022, pentru faptul că nu a respectat Statutul RECJ și nu a acționat drept garant al independenței judiciare.